

MONESTIRS, ESGLÉSIES I CAPELLES DE CERVERA

Ramon Gené Capdevila

Quan hom, ciutadà o visitant, intenta imaginar-se la nostra ciutat de Cervera en temps passats, com eren i com vivien els cerverins d'èpoques precedents, en un exercici, certament entretingut, de remuntar-nos en el temps, sovint acaba recordant les explicacions sobre l'Edat Mitjana contingudes en els llibres d'història i les nombroses pel·lícules, algunes molt poc "*històriques*", sobre aquest mateix període.

La Segarra, com tots sabem, fou terra de frontera amb els dominis musulmans, la qual cosa testifiquen els nombrosos castells i torres que, encara avui, més de mil anys després de la seva construcció, continuen dempeus essent un dels reclams turístics més destacats de la nostra comarca. Si passegem per les muralles, podem imaginar-nos clarament com les hosts enemigues s'aproximaven i els cavallers i els arquers cristians, comandats pels nobles de la regió, els feien front aferrissadament.

Podem pensar doncs, i no ens equivocarem gaire, que a l'interior de Cervera, primer amb estructura de vila closa bastida al llarg del Coll de les Savines, a recer del castell, i posteriorment emmurallada,

devien conviure dits cavallers amb els artesans (ferrers, fusters, teixidors...) i els pagesos que, en temps de pau, conreaven els camps de les rodalies.

Hi havia però un altre grup social, segurament un dels més nombrosos i dels que tenien més repercussió, que era el de sacerdots, religiosos i religioses; homes i dones de fe que havien consagrat la seva vida a Déu.

Potser avui ens costi d'imaginar que pels carrers i places que transitem cada dia la fe cristiana era un dels elements més característics, però podem dir, sense temor a equivocar-nos, que almenys entre els segles XIII a XVIII, els nobles, els pagesos i els menestrals no podien anar d'un lloc a un altre de la vila sense saludar degudament, donat el respecte que degueren tenir a l'estament eclesiàstic, a varis mossens de la parròquia i a diversos frares d'alguna de les ordres que s'establiren, amb el pas del temps, a Cervera.

També han estat nombroses, en consonància amb aquesta elevada presència de l'Església, els edificis religiosos que al llarg dels segles s'han construït en la nostra ciutat i els seus contorns.

Afirmen de la ciutat de Roma, la ciutat eterna, que té 1000 esglésies. No podem pas comparar-nos amb la capital de l'imperi més poderós als albors del cristianisme i que ha estat gairebé des del principi (i amb les contades excepcions d'Avinyò¹), la ciutat on ha romàs Sa Santetat, però si que podem dir, amb orgull, que entre esglésies i capelles, hem comptat a Cervera una trentena llarga de llocs de culte (i algun ens haurem descuidat), si bé no han estat “*operatius*” tots al mateix temps.

Així, si fem un breu però intens recorregut per la història, trobem ja al s. XI, poc després de la creació del Castell de Cervera² del qual en tenim notícia per primer cop, segons DURAN I SANPERE,³ l'any 1026, la Capella de Sant Nicolau, en la torre després coneguda, per motius força evidents, com a Torre o Castell del Bisbe. L'advocació a St. Nicolau mereix ser especialment ressaltada, per ser la primera, ja s'hi fa referència en una Butlla Papal el 1097, i perquè posteriorment donà nom a la Confraria que agrupava els preveres de la vila.

En la mateixa centúria es construeixen també l'esglesiolà, que encara avui es conserva, de Sant Pere el Gros, i la resta

de dependències adjacents que conformaven un Priorat, dependent del monestir de Ripoll,⁴ i, possiblement, l'església romànica de Sant Martí,⁵ al Coll de les Savines.

Del s. XII en són l'església de Sant Joan Degollat, casa delmera de l'hospital dels cavallers de l'Ordre de Jerusalem,⁶ altrament coneguts com a hospitalers, i que fou després de l'Ordre de Malta (tal com testifica la creu de Malta que podem encara observar sobre la porta d'entrada), i l'església de Sant Bernat, que depenia del monestir de Santes Creus.

En l'església de St. Joan, trobem, al llarg del temps, les capelles de Santa Agnès, de Santa Anna, de Sant Tomàs, dels Sants Pere i Felip, de Santa Maria, de Santa Bàrbara, de Sant Eloi (que dona nom, junt amb St. Joan, a la Confraria de Menestrals), i de Sant Aleix.

De l'església de St. Bernat hem de destacar que s'hi celebraren Corts en diverses ocasions i que fou on l'any 1469 tingueren lloc els pactes o capítols per a la unió matrimonial de Ferran d'Aragó

¹ La ciutat d'Avinyò, situada a la Provença francesa, fou seu del Papat entre els anys 1309 a 1377, i durant el Cisma (1378-1417), ho fou també dels Papes d'Avinyò.

² Edificat al turó de Montseré, en fou Hug Dalmau (que prendria el nom de Hug Dalmau de Cervera) un dels primers carlans.

³ DURAN I SANPERE, AGUSTI “*Llibre de Cervera*”, Documents de cultura, Ed. Curial, Barcelona, 1977. Pàg. 29.

⁴ El monestir de Ripoll es troba al Bisbat de Vic, del qual en dependrà també Cervera fins a la creació del de Solsona, l'any 1593. Per a més informació sobre Sant Pere el Gros, es pot consultar, entre d'altres GARRABOU PERES, MONTSE “*Sant Pere el Gros a través de dos documents dels segles XI i XII*” dins de “*Miscel·lània Cerverina II*”, Centre Comarcal de Cultura, Cervera, 1984. Pàg. 11 i ss.

⁵ Al s. XIV l'església romànica de Sant Martí serà absorbida per l'església parroquial de Santa Maria (d'estil gòtic català), conservant-se però el portal que duu a la plaça del Fossar on hom pot encara observar un relleu de Sant Martí de Tours partint-se la capa amb un pobre.

⁶ Albergà també una comunitat femenina, que passa al Monestir d'Alguaire a mitjans del s. XIII.

i Isabel de Castella (els conegudíssims Reis Catòlics).

Els segles XIII i XIV es trobaren marcats per la creació de noves ordres religioses monacals i la consegüent proliferació de convents. Així, trobem que al s. XIII s'establiren a la vila de Cervera els Franciscans, i a principis del s. XIV els Pares Predicadors o Dominics i les Monges Clarisses.

El Convent de Sant Francesc, que segons certa tradició fou fundat pel propi Sant Francesc d'Assís quan viatjava camí a Santiago, es situà extramurs, i fou conegut també com a Convent dels Framenors i, posteriorment, a partir de l'establiment dels anomenats "*observants*", com a Convent de Santa Maria de Jesús o, simplement, de Jesús.

Hi hagué, entre d'altres, la capella de Sant Llorenç, on es situava la Confraria del mateix nom en què es trobaven els artesans relacionats amb la vestimenta, i de la qual se separaren posteriorment els drapers i paraires per desavinences amb els teixidors de lli i de llana.

Són també del mateix s. XIII, tot i que tindran més importància en els posteriors, la Comanda de Sant Antoni (dels Pares Antonians) i l'església de Santa Magdalena, amb l'Hospital de leprosos,⁷ i ens consten també l'edificació d'una capella, dedicada a Santa Àgueda (o Àgata), en

---

⁷ L'hospital de leprosos fou conduït, durant un temps, per unes monges anomenades magdalenes. A partir de les darreries del segle XV, havent minvat la lepra, acollí també els malalts de la nova epidèmia que assolava les ciutats, la Pesta.

l'emplaçament que ara ocupa la Paeria i una petita església a Santa Caterina, prop de l'actual temple de Santa Maria.

El segle XIV fou però molt més prolífic, en quant a edificacions religioses i assistencials es tracta, i així, a més dels Convents de Sant Domènec i de Monges Clarisses que ja hem mencionat, foren construïts el Convent i Hospital de Sant Antoni, el Convent i església de Sant Agustí,⁸ l'Hospital i església de Santa Úrsula o de les Onze Mil Verges, l'Hospital de Berenguer de Castelltort, la capella de Sant Miquel,⁹ a l'actual plaça de Sant Miquel coneguda també com a plaça de l'Om o plaça del Pou, i bona part de la grandiosíssima església parroquial de Santa Maria.¹⁰

---

⁸ Adjacent a Sant Agustí, devia haver-hi hagut també l'església (o capella) de la Bona Mort, on estaria situada la Congregació del mateix nom, fundada pel capità d'infanteria Simó Grau i d'Alinyar.

⁹ Al s. XVII, es construí junt a aquesta capella l'Hospital anomenat de la Misericòrdia, fundat per Simó Vicent, del qual n'és hereu la Casa Caritat, coneguda actualment també com a Residència Mare Janer. Hom pot consultar més informació sobre aquest hospital, certament escassa, a LLOBET PORTELLA, JOSEP M. "*El document fundacional de l'hospital de la Misericòrdia de Simó Vicent, actualment Residència Mare Janer (1679)*" a "*Miscel·lània Cerverina 12*", Centre Municipal de Cultura, Cervera, 1998. Pàg. 149 i ss.

¹⁰ On des de molt aviat es situà la Confraria de Santa Maria, una de les més importants juntament amb la de Sant Nicolau i la del Sant Esperit, i de la qual en fou continuadora la coneguda Associació de les Filles de Maria. Vegeu ARMENGOL CERA, ELENA i PÉREZ SERRA, MONTSERRAT "*Culte marrià a la parròquia de Santa Maria de Cervera*" a "*Miscel·lània Cerverina 17*", Centre Municipal de Cultura, Cervera, 2004. Pàg. 269 i ss.

També en són d'aquest període les esglesioles o capelles de Santa Anna, sobre el portal de Santa Maria o de la Cadena al final del carrer Major, que acollí després la Confraria dels Assaonadors i Blanquers; i del Miracle, prop de la Creu de terme "*del coll d'en Fica*", vora el portal d'Agramunt, conegut també, a partir de llavors, com Portal del Miracle.¹¹

El Convent de Sant Domènec (conegut també com de Sant Pere Màrtir), que donà nom al barri on s'edificà, fou on, segons una llegenda, Sant Vicenç Ferrer rebé, en venir a predicar a Cervera, l'aparició del mateix Sant Domènec de Guzmán, fundador de l'ordre. L'església tenia dotze capelles laterals (sis per banda), de les que en coneixem almenys l'advocació de dues, renovades al s. XVIII, la de Sant Tomàs i la del Roser, essent aquesta última la més bellament decorada, a partir de l'any 1459, pel fet d'acollir la Confraria dels drapers i paraires, els quals se separaven de la de Sant Llorenç, tal com ja hem comentat.

El Monestir de Santa Clara, segons DURAN I SANPERE,¹² té l'origen en les monges menorettes que arribaren a la nostra vila a mitjans del s. XIV, concretament l'any 1349, ocupant en primer lloc, de forma provisional, la capella de les Onze Mil Verges, i posteriorment, el seu propi Convent,¹³ el qual fou edificat a

---

¹¹ Hom parla també d'una casa i/o església del Sant Esperit, que degué estar situada a prop de la Paeria (potser on ara trobem l'església dels Dolors), doncs hi tingueren lloc diversos Consells municipals durant el segle següent. Era la seu de la Confraria del Sant Esperit i tenia almenys un altar a Sant Blai.

¹² *op. cit.* Pàg. 219 i ss.

¹³ En aquest edifici, que donà el nom de Santa

partir del 1373 gràcies a l'ajuda de Bernat Berenguer Llompart. Després de períodes de greus penúries i de diversos conflictes amb l'Hospital Berenguer de Castelltort fou finalment declarat extingit el 1594 en morir l'última monja que hi quedava.¹⁴

Aquest mateix autor¹⁵ fa referència, però, a un document de l'any 1328 en què es menciona la Priora del Convent de Santa Clara, la qual cosa avança en més de 20 anys la presència de les monges clarisses a Cervera. Ara bé, la Priora que apareix en el document no és pas la d'aquest monestir que acabem de relatar, sinó que es tracta, molt possiblement, de la del Convent de Santa Caterina. Aquest Convent, del que en desconeixem pel moment la data exacta de la seva construcció (si bé degué ser molt als inicis del s. XIV) i els motius de la seva ruïna, es trobava a mig camí del raval de Vergós, vora la finca anomenada dels "Avellanos", no molt lluny del molí de Fillol.¹⁶

Clara a la plaça contigua, s'ubicarà posteriorment l'Hospital Berenguer de Castelltort, i serà finalment enderrocat al s. XVIII, junt amb altres cases de la vora, per a construir-hi la Universitat.

¹⁴ En aquest any, doncs, acaba la presència de les monges clarisses a Cervera. Hem d'afegir però que l'any 1691 hi hagué un intent, el qual no degué reeixir, de fundar un Convent de Monges a Cervera, ja que en tot el Bisbat de Solsona no n'hi havia cap.

¹⁵ *op. cit.* Pàg. 214.

¹⁶ La informació sobre el Convent de Santa Caterina és certament escassa, limitant-se les obres que la citen (CARRERAS CANDI, FRANCESC (Dir) "*Geografia General de Catalunya: Província de Lleida*" Ed. José Montesó, Barcelona; i LLOBET PORTELLA, JOSEP; BACH RIU, ANTONI; et alter "*Gran Geografia Comarcal de Catalunya: Segarra, Urgell, Conca de Barberà*" Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona) a fer esment de les restes d'un Convent de monges clarisses del s. XIV tot i apuntant-ne la

El Convent i hospital de Sant Antoni, també conegut com a hospital del “*mal de foc*”, s’ubicà junt a la casa de la Comanda de Sant Antoni, anteriorment citada. En l’església de Sant Antoni, avui una de les més destacades, s’hi trobaven¹⁷ les capelles dedicades a Santa Victòria, a la Mare de Déu de l’Esperança, i al mateix Sant Antoni, doncs presideix l’Altar Major una preciosa imatge del Sant Crist.¹⁸

A l’església de Santa Úrsula o de les Onze Mil Verges, que dona nom a un dels nous portals de la vila, el de les Oluges, hi havia les capelles de la Santa Creu i de Santa Eulàlia.

---

seva localització. Més precís és, sobre l’emplaçament, el document N° 556 de l’Arxiu Històric de la Segarra (AHS) - Fons Dalmaes, Capsa C-06, subcarpeta “*Convent de Sant Domènec*”. Hem d’agrair al Sr. Ramon M. Razquin que ens hagi facilitat aquesta documentació.

¹⁷ Amb els anys, s’hi situaren també l’altar de la Divina Pastora, que procedia del Convent dels Caputxins, amb la Mare de Déu del Miracle, a qui segons uns antics goigs se li demanava aigua, tant escassa i necessària en la nostra comarca, que posteriorment, fou coneguda com a Nostra Senyora dels Àngels, anomenada també de “*Porciúncula*” per gaudir, suposem, d’aquesta indulgència i que fou destruïda l’any 1936 (Veg. SALAT NOGUERA, Mª TERESA “*El convent dels caputxins a Cervera. La Verge del Miracle*” a “*Quaderns Barri de Sant Magí N° 16*”, Associació Amics de Sant Magí, Cervera, 2006. Pàg. 91 i ss.); i la imatge de l’Immaculat Cor de Maria, procedent dels Missioners Claretians.

¹⁸ Això porta a DURAN I SANPERE (*op. cit.* Pàg. 219 i ss) a exclamar que “*Bé que li escarria millor el nom d’església del Sant Crist, per obediència a una antiga tradició, li és mantingut el nom d’església de Sant Antoni.*” Recordem que la Festa Major de la Ciutat és en honor del “*Sant Crist de Sant Antoni*”, el qual, segons la llegenda, va ser regalat per dos àngels que varen hostatjar-se a l’hospital en recompensa per la generositat certerina.

L’hospital de Berenguer de Castellort, fundat “*mortis causa*” per aquest comerciant de Cervera per mitjà del seu testament, que fou redactat l’any 1389, tingué diversos emplaçaments, i així tot i que en un primer moment es trobava al carrer Major, aviat calgué canviar-lo de lloc i se situà vora el call dels jueus, on ara trobem el Casal Parroquial.¹⁹ L’edifici disposava també d’una capella que havia de tenir segons la disposició testamentària les advocacions de la Santíssima Trinitat i de Sant Honorat.

Tot i començada ja al s. XIII, i a causa de la creixent devoció per la Mare de Déu, bona part de l’església de Santa Maria, de considerables dimensions, es construï, com hem dit, durant el s. XIV, en estil gòtic català, absorbint l’església romànica de Sant Martí, de la que en restà el portal que mena a la plaça del fossar.²⁰

Hom hi troba, segons un plànol de la part construïda en aquesta època, les capelles de Sant Andreu, Sant Esteve, Sants Felip i Jaume apòstols, Sants Simó i Judes apòstols, Santa Anna, Sant Miquel, Sant Martí, Corpus Christi, Sant Jaume, Sants Pere i Pau, Santa Tecla, Sant Mateu, Santa

---

¹⁹ Aquest mateix edifici, a partir de mitjans del s. XVI fou el Convent de Sant Francesc de Paula, i mentre s’estava construint la Universitat fou seu dels estudis universitaris.

²⁰ Possiblement absorbí igualment una altra ermita, també romànica, dedicada a Nostra Senyora del Coll (de les Savines), de la qual procediria la imatge que actualment presideix l’Altar Major, i que està datada al s. XIII.

Creu, Sant Bartomeu i Sant Nicolau.²¹

²¹ Segons un document de la dècima eclesiàstica de 1366, analitzat per BERTRAN i ROIGÈ (BERTRAN i ROIGÈ, PRIM “*La dècima eclesiàstica del deganat de Cervera (1366)*” a “*Miscel·lània Cerverina IV*”, Centre Comarcal de Cultura, Cervera, 1986. Pàg. 67 i ss.) n’hi havia també (sigui amb capella pròpia o bé en altars) les advocacions de Sant Llorenç, Sant Joan, Santa Margarida, Tots Sants, Santa Bàrbara (capella tal vegada situada a la torre del campanar, doncs és la patrona dels campaners), Sant Vicenç, Santa Clara i Sant Cristòfol.

Amb el pas del temps, s’ha ampliat el temple creant noves capelles i s’han variat també les advocacions de les existents, així, citen també els historiadors locals (Veg. RAZQUIN FABREGAT, FERNANDO “*Bosquejo histórico de la Iglesia Parroquial de Santa María de Cervera, como monumento dedicado a la Virgen*” a “*Certamen Público en Honor de la Divina Maternidad de María y Nuestra Señora del Coll de les Sabines, de Cervera*”, Imprenta Mariana, Lèrida, 1932. Pàg. 79 i ss; i XUCLÀ COMAS, RAMON MARIA “*Sobre un plànol inèdit de Santa Maria. Referència a les obres de reedificació del temple i a les diferents advocacions de les seves capelles*” a “*Miscel·lània Cerverina 17*”, Centre Municipal de Cultura, Cervera, 2004. Pàg. 231 i ss.) les capelles següents: La de les Ànimes o del Purgatori (que degué ser molt antiga), la de la Puríssima Sang o del Sant Crist de la Sang, la de la Pietat, la dels Perdons, la de l’Àngel Custodi o de la Guarda, la del Bon Jesús, la del Nen Jesús, la del Sant Nom de Jesús, la de Nostra Senyora del Coll (quan aquesta imatge no ocupava l’altar major), la de la Verge de la Soledat (de la Confraria dels estudiants), la de la Verge de Montserrat, la de Nostra Senyora del Pilar, la de l’Assumpció (també coneguda com la de les Relíquies), la de la Immaculada Concepció, la del Santíssim Sagrament, la de la Santíssima Trinitat, la de Santa Eulàlia (adjacent al temple, en l’emplaçament ara ocupat per la Paeria i que fou destinada també a presó), la de Santa Magdalena, la de Santa Marta, la de Santa Estefania, la de Santa Teresa, la de Sant Josep, la de Sant Ramon de Penyafort, la de Sant Ramon Nonat, la de Sant Isidre, la de Sant Jordi, la de Sant Roc (on es veneren els “*Quatre Sants Votats*” (Protectors de Cervera en les

Del s. XV en són la capella de Sant Cristòfol, que donà nom a una plaça, a un portal i a un barri, i el nostre estimat Campanar, el qual, tot i que fou ja projectat junt amb l’església de Santa Maria al s. XIII, no fou fins que s’encarregà de l’obra el mestre Pere de Vall-Llebrera quan s’aconseguí cobrir, i de forma majestuosa a semblança del de la Seu Vella de Lleida, el pis de les campanes, on encara avui són tocades manualment pel Grup de Campaners, les conegudes campanes cerverines.

Al s. XVI trobem documentada una capella pròpia dins de l’edifici de la Paeria que serà presidida per la Immaculada Concepció de Maria, i l’ermita de Sant Ermengol, als afores de Cervera al puig anomenat “*de la Batalla*”, la capella de la qual n’era dedicada a la Mare de Déu i a Sant Ermengol.

Del s. XVII, s’han de ressaltar el Convent dels Caputxins, o de Santa Victòria, prop de la capella del Miracle; i el Convent de Sant Ignasi, de la Companyia de Jesús (conegut també simplement amb el nom de Convent de la Companyia i/o Convent dels Jesuïtes), que estava situat a l’antiga església de Sant Bernat al carrer Major i a la casa contigua.

Hem d’afegir que els Jesuïtes ro-

---

epidèmies de pesta): St. Miquel, St. Sebastià, St. Cristòfol i St. Roc), la de Sant Maties, la de Sant Llätzer, la de Sant Crispí, la de Sant Bonaventura i la dels Sants Onofre i Sever. A més a més, òbviament, de la conegudíssima capella del Santíssim Misteri, bastida al s. XVII, en la que hi trobem el bell retaule del s. XVIII del mateix Jaume Padró que feu la capella de la Universitat, de la que tindrem ocasió de parlar-ne més endavant.

mangueren en aquesta casa fins a la seva expulsió,²² i que foren ells els qui, l'any 1765 ens portaren la Mare de Déu de l'Incendi, procedent de Salta de Tucumán (a l'actual Argentina), on s'havia salvat miraculosament d'un paorós incendi (d'aquí el seu nom i que fos declarada patrona dels Bombers cerverins).²³

Amb la victòria de Felip V en la guerra de Successió, Cervera recobrarà encara més importància, i així, si ja el 1702 el monarca li concedia el títol de Ciutat, el 1717 n'ordenava la construcció de la famosa Universitat, la qual havia de marcar notablement el s. XVIII que s'encetava i la resta de la seva història fins a l'actualitat. Doncs bé, en la pròpia Universitat cervera, de la qual es declarava única Patrona titular la Immaculada Concepció de Maria (i així, ja en la façana exterior es situà una imatge de la Puríssima de tres metres d'altura) s'hi troba la capella, profusament decorada per l'escultor Jaume Padró.²⁴

Tot i el seu èxit però, no oblidaria Cervera les seves tradicions ni la seva Fe,²⁵ i així, a més de la Capella a la Universitat, s'edificà durant el mateix s. XVIII l'actual edifici de l'Hospital de Berenguer de Castellort donat que el Monestir de Santa Clara, on en aquells moments es situava, s'havia enderrocat per deixar lloc a la Universitat; l'església del Carme, junt a aquest hospital; l'església dels Dolors i l'església de Santa Anna.²⁶

Durant el mateix període també es construïren les capelles de Sant Tomàs d'Aquino al Convent de Sant Domènec (a més de restaurar, en aquest mateix convent, les ja citades de St. Tomás i del Roser), de Sant Antoni de Pàdua al Convent de Sant Francesc (capella que és oberta encara un cop l'any, el dia de la festa), de Sant Cristòfol (sobre l'antiga del s. XV) i de Sant Magí,²⁷ de tots ben coneguda, i que donà nom a un portal de

²² Que fou decretada pel Rei Carles III, per causa del motí d'Esquilache, l'any 1767.

²³ Expulsats els Jesuïtes, i després de molts anys amagada, es pogué recuperar, ocupant actualment una fornícula a l'Auditori (antiga església de St. Bernat que fou de la Companyia). Per a una exposició més ampla es pot consultar BELLMUNT I FIGUERAS, JOAN "Mare de Déu de l'Incendi, Cervera" al llibre del mateix autor "Devocions Marianes populars, La Segarra", Pagès Editors, Lleida, 2001. Pàg. 131 i ss.

²⁴ Per a la descripció de la Capella de la Universitat, a la qual hauríem de dedicar un espai considerable del que ara no disposem, ens remetem a les diverses obres existents, i en especial, a VILA, FEDERICO "Reseña Histórica científica y literaria de la Universidad de Cervera", Biblioteca de Cervera y la Segarra, Ed. Càtedra de Cultura Catalana "Samuel Gili i Gaya" de Cervera, Tàrraga, 1981. Pàg. 247 i ss.

²⁵ Tenia Cervera, segons uns cens de 1716 (DURAN I SANPERE *op. cit.* Pàg. 405-406), més de 40 sacerdots i prop de 60 frares d'un total d'uns 2.300 habitants.

²⁶ Edificada l'església de Santa Anna vora la plaça del mateix nom (també plaça Lluís Sanpere), l'antiga capella sobre el portal fou dedicada a Santa Magdalena.

²⁷ Més nombrosos han estat els treballs que s'obren d'aquesta capella, i així, a més dels que hagin pogut aparèixer en els "Quaderns de Barri de Sant Magí", volem fer referència a l'apartat "Notícia de la construcció de l'església de Sant Magí" dins de LLOBET, JOSEP M^a "La urbanització del segle XVIII" i PONT FARRÉ, MIQUEL "La festa de Sant Magí", publicats ambdós treballs a SALAT, TERESA I CUÑE, BLANCA (Dir) "Guia Històrica de Cervera, dels orígens als nostres dies", Centre Municipal de Cultura, Cervera, 1993. (Pàg. 85 i 112 i ss. respectivament).

la ciutat altrament conegut com el de la Vall i a tot un barri. Es realitzà també el retaule de la capella del Santíssim Misteri, a l'església de Santa Maria; i la nova façana de l'església de Sant Antoni.

Al s. XIX, i previ trasllat de la Universitat a Barcelona, utilitzà l'edifici la Congregació de Missioners del Cor de Maria, més coneguts com a Pares o Missioners Claretians, per ser el fundador de l'Ordre Antoni M. Claret, els quals dugueren a terme, a Cervera, nombroses accions.²⁸ Al s. XX els mateixos Missioners Claretians convertiren l'antic Col·legi Hispano-francès de Santa Teresa,²⁹ en la que seria la seva capella i seu a la nostra ciutat.

Citarem finalment, tres capelletes³⁰

---

²⁸ Cal destacar l'Institut de Missioneres de la Caritat (Filles del Cor de Maria) fundades per la Mare Güell. Per un aprofundiment sobre els Missioners Claretians a la nostra ciutat es pot consultar el text de SANTACANA TRILLA, LLEONARD I CODINA PLENSA, JOSEP M^a "Cent anys de presència claretiana a Cervera" a "Miscel·lània Cerverina V", Centre Comarcal de Cultura, Cervera, 1987. Pàg. 227 i ss.

²⁹ Aquest Col·legi havia estat regit per monges franceses. No entrarem a relatar, en aquest escrit, els diversos col·legis religiosos de la ciutat (el Col·legi dels Missioners del Cor de Maria, continuació del Col·legi dels pares "Josefins", i el Col·legi de la Sagrada Família, situat a la que fou la Casa del Marquès de Capmany, a més de l'Hispano-francès ja mencionat), ni les diverses Residències Universitàries que dedicades en moltes ocasions a una determinada advocació (Sant Carles, la Immaculada...) degueren tenir també algun oratori o capella.

³⁰ No ens detindrem en l'anàlisi dels Oratoris o Capelles particulars, presents en moltes de les cases senyoriales cerverines, que n'eren dedicades a algun Sant concret o, com es posa de manifest en BELLMUNT I FIGUERAS (*op. cit.* Pàg. 327) a una especial advocació de la Verge. Si que en fem però una enumeració, la qual no es pot considerar pas

més: la de la Mare de Déu del Bon Consell, situada al Parc Mas Duran, la dels Sants Màrtirs (on reposen els 69 Missioners Claretians morts durant la Guerra Civil) i la de Sant Magí.

D'aquesta última pensem dir-ne alguna cosa més, donat que és, entre les tres mencionades, la més propera en la festa d'aquests dies, i així, si fem memòria de la inauguració de la capelleta, mencionava JOSEP MAS SEGURA³¹ tres dates (les tres que apareixen en les pedres), a saber: 1604, 1880 i 2000.

El 1604 pot ser el de l'any en que es feu el primer pilar (antecedent remot de la capelleta que tenim avui), el 1880 d'una restauració del mateix, i el 2000, tots ho sabem, el de la construcció de l'actual capelleta, en forma de pilar, que enguany compleix el desè aniversari.

Repassàvem, en el present text, les diverses esglésies i capelles que al llarg dels segles s'han construït a Cervera, fixem-nos bé que aquesta capelleta a Sant Magí n'és la primera del s. XXI, i això, en els temps que corren, té molt de mèrit, i

---

tancada ni definitiva: A la Immaculada/Puríssima Concepció de Maria, la Casa Duran i Sanpere, la Casa Camps i Cal Vega; a la Mare de Déu del Pilar, la Casa Cisqueuella, a la Mare de Déu dels Dolors, la Casa Ferran Costa, a la Mare de Déu del Roser, la Casa Nuix, a Sant Ramon de Penyaforat, la Casa Codina, i a Sant Pere i Sant Pau, Cal Raich. Tingueren també capella pròpia les Cases Ferran, Trilla, Navés, Aldabó i Dalmasas. (Veg. GAVÍN, JOSEP M. "Inventari d'esglésies 20", Arxiu Gavín, Barcelona, 1987. Pàg. 206 i ss).

³¹ Hom pot rellegir MAS SEGURA, JOSEP "Inauguració de la capelleta" a "Quaderns Barri de Sant Magí N° 10", Associació Amics de Sant Magí, Cervera, 2000. Pàg. 45 i ss.

és un gran honor que mai podran llevar-li a l'estimat Sant Magí.

Amb tot el que acabem d'exposar, queda ben palesa la Fe dels cerverins al llarg de la història. Què en podem dir, però, de la nostra Cervera actual? La resposta a aquesta pregunta la podem trobar fàcilment al carrer, amb la gent, amb les festes del poble: els campaners encara toquen els senys manualment, com fa cents d'anys, per Santíssim Misteri, les Completes i l'Ofici omplen de gom a gom el temple parroquial, per Nadal es representen els Pastorets i per Pasqua la conegudíssima Passió, a més, és clar, de les tradicionals cantades de Caramelles, la festa del Corpus ha estat enguany molt lluïda (esperem que ho sigui també en els propers), i per Sant Magí, com molt bé expressa JOAN BELLMUNT³², tothom, d'una manera o altra, hi col·labora, doncs és un Sant molt estimat per tots, un Sant de la terra, un Sant de casa.

Finalment, no ens queda més que subscriure l'opinió de l'insigne FAUST DE DALMASES I DE MASSOT³³ :

“¡Cerverins! Nostres avantpassats, que mai no arribaren a cinc mil alhora; tingueren coratge per a bastir dotze esglésies, amb migrats mitjans materials, més amb una fe i constància que donen

enveja; i no sols per alçar-les, sinó per a dotar-les esplèndidament. Avui que Cervera és molt més rica, té el deure de conservar-les i embellir-les al compàs de les comoditats i refinaments que donem a uns cossos que s'han de podrir. També, ja que la matèria s'ho porta i perquè les dues coses van enllaçades, hem de recordar nostres establiments benèfics, els quals passen privacions i estretors que no deurien sentir. Quan tan es malgasta, no hi ha dret, emprant la frase de moda, que freturin nostres germans. ¡Obrim les mans, ceriverins, obrim les mans, sinó qui sap si la Providència es cansarà de protegir-nos! I si Cervera no ho feia, pobreta d'ella, trepitjaria sa tradició i espero que, ajudant Déu, mai no ho farà.”

Es pot dir més alt, però no més clar; i fins ara els que vingueren prou que ho feren, esperem que els que han de venir igualment ho compleixin.

Bona Festa de Sant Magí a tothom.

³² BELLMUNT I FIGUERAS, JOAN “Fets, costums i llegendes, La Segarra, I”, Ed. Virgili & Pagès, Lleida, 1988. Pàg. 118. (Sigui dit de passada que l'autor comença la narració dels costums i festes ceriverines, precisament, amb la de Sant Magí).

³³ DALMASES I DE MASSOT, FAUST “De la Cervera Vuitcentista, Records de noi” Arts Gràfiques Prunés, Cervera, 1934. Pàg. 152 i ss.